

Inicijativa za REKOM
Initiative for REKOM
Иницијатива за РЕКОМ
Nisma për KOMRA
Pobuda za REKOM

Progres procesa REKOM

5.11.2014.

Izmjene Statuta REKOM u kontekstu ustavnih i pravnih mogućnosti osnivanja Komisije

Koalicija za osnivanje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava je 26. marta 2011. godine usvojila Statut te Komisije kao predlog pravnog akta kojim se osniva ta Komisija (REKOM). U kampanji za osnivanje REKOM-a, tokom maja i juna 2011. godine, Koalicija za REKOM (Koalicija) je prikupila 550.000 potpisa građana iz svih post-jugoslovenskih zemalja, koji podržavaju osnivanje REKOM. Osim građana, otvorenu podršku ovoj regionalnoj inicijativi dali su najviši predstavnici država, nastalih na teritoriji bivše Jugoslavije. U cilju konkretizacije izražene političke podrške i prenosa Inicijative REKOM na državni nivo, Koalicija je zatražila od predsjednika/Predsjedništva BiH da imenuju lične izaslanike za REKOM (izaslanici) koji će da analiziraju Statut Komisije, koji je predložila Koalicija, u kontekstu pravnih i ustavnih mogućnosti za osnivanje REKOM, u svakoj pojedinačnoj zemlji, i da na osnovu predloga svojih izaslanika pokrenu postupak za osnivanje Komisije. Imenovanje izaslanika je trajalo gotovo dve godine. Izaslanici su počeli sa radom 8. septembra 2013. godine. Do 28. oktobra 2014. godine, završili su sa analizom Statuta i obavili konsultacije sa predsjednicima/dvoje članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine o periodu i području istraživanja REKOM-a, o čemu nisu mogli sami doneti odluku.

Zbog izbora novih članova Predsjedništva BiH, 13.10.2014. godine, javni zagovarači će, nakon konstituisanja Predsjedništva sredinom novembra 2014. godine, obaviti konsultacije sa novim hrvatskim članom o tome da li se slaže sa stavovima prethodnog hrvatskog člana Predsjedništva, kao i sa srpskim članom o imenovanju izaslanika za REKOM i pridruživanju međudržavnom projektu¹.

Izaslanici za REKOM² u sastavu: prof. dr Zlata Đurđević, redovna profesorica na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, izaslanica predsjednika Hrvatske Ive Josipovića; Selim Selimi, osobni pravni savjetnik predsjednice Republike Kosovo Atifete Jahjaga, izaslanik predsjednice Kosova; Goran Mihaljević, pravni stručnjak za suradnju s Haškim tribunalom, izaslanik člana Predsjedništva BiH Željka Komšića; Siniša Važić, sudac Apelacionog suda u Beogradu, lični izaslanik predsjednika Republike Srbije Tomislava Nikolića; prof. dr Sonja Tomović-Šundić, dekanica Fakulteta političkih nauka u Podgorici i osobna savjetnica za manjinska i ljudska prava predsjednika Republike Crne Gore, i Aljoša Čampara, dogradonačelnik Sarajeva, izaslanik člana Predsjedništva BiH Bakira Izetbegovića, održali su četiri radna sastanka na kojima su analizirali svaku odredbu Statuta REKOM-a posebno, praktikovali email komunikaciju oko formulacije izmena i novih stavova, a u vezi sa

¹ Dosadašnji srpski član Predsjedništva BiH, Nebojša Radmanović, nijednom nije primio delegaciji Koalicije na razgovor o Inicijativi REKOM. Nije odgovorio na pismeni zahtev Koalicije da imenuje svog izaslanika za REKOM.

² Luben Arnaudovski, izaslanik predsjednika Makedonije Gjorge Ivanova, nije učestvovao u radu izaslanika za REKOM. Predsjednik Makedonije je 28. oktobra 2014. godine obavestio Koaliciju za REKOM da će, ako bude konsenzusa među predsjednicima država u regionu, i on pokrenuti postupak za osnivanje REKOM-a.

dilemama o periodu i području istraživanja obavili su konsultacije sa predsjednicima/članovima Predsjedništva. Rezultat njihovog rada su **Izmene** Statuta REKOM, koje se temelje na ustavnim i pravnim mogućnostima za osnivanje REKOM-a, u svakoj pojedinačnoj zemlji bivše SFRJ, i održavaju snažnu političku volju predsjednika/dva član Predsjedništva BiH da zajednički osnuju Regionalnu komisiju koja će dati sveobuhvatni zapis o nedelima počinjenim u ratovima i u vezi sa njima. Razlike u stavovima predsjednika/članova Predsjedništva o tome da li REKOM treba da se bavi i „društveno-političkim okolnostima koje su odlučujuće doprinijele izbijanju ratova ili drugih oblika oružanog sukoba, kao i činjenju ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava“ odgovaraju mišljenjima izraženim u konsultativnom procesu o mandatu REKOM-a koji je organizovala Koalicija, a obuhvaćene su i Statutom koji je predložila Koalicija.

Preambula

Izaslanicu su pojačali preambulu novim stavom o moralnoj osudi svih ratnih zločina i njihovih počinitelja.

„Odlučne da poštujući etičke principe moralno osude sve ratne zločine i njihove počinitelje kao i sve oblike kršenja ljudskih prava; - novi stav, izaslanici za REKOM.

DIO I – Značenje pojmova u ovom Statutu

Izaslanici su ukinuli definicije koje se odnose na ministra nadležnog za ljudska prava i skupštinsko tijelo za ljudska i manjinska prava jer izmenama više nemaju nikakvu ulogu u izboru selekcionih odbora i članova Komisije.

DIO II – Opće odredbe

Izaslanici su precizirali da se Komisija uspostavlja temeljem međunarodnog ugovora, te da Komisija može produžiti svoj rad ukoliko ima osigurana finansijska sredstva.

„Regionalna komisija za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava na teritoriji bivše SFRJ se osniva ovim međunarodnim ugovorom“. – izmjena, izaslanici za REKOM. (Regionalna komisija za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava na teritoriju nekadašnje SFRJ je međunarodna organizacija osnovana ovim pravnim aktom) – prijedlog Koalicije za REKOM, brisano.

Dio III – Obaveza saradnje sa Komisijom

Izaslanici za REKOM su precizirali formulaciju da će države stvarati uslove za djelotvornu saradnju sa Komisijom.

DIO IV – Ciljevi i zadaci Komisije

Izaslanici za REKOM su predložili da Komisija, između ostalih ciljeva (čl.13) treba:

g) „da doprinese unaprijeđenju obrazovnih programa u skladu sa činjenicama o ratnim zločinima, drugim teškim kršenjima ljudskih prava i žrtvama koje ustanovi Komisija“ - novi stav, izaslanici za REKOM.

U posebnim konsultacijama sa izaslanicama i javnim zagovaračima za REKOM, obavljenim od 1. juna do 28. oktobra 2014. godine, bošnjački i hrvatski član Predsjedništva BiH. predsjednici Hrvatske, Srbije i Crne Gore, i predsjednica Kosova izneli su isto viđenje glavnog cilja Komisije (čl.13):

„da utvrdi činjenice o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava izvršenim u periodu od 1. januara 1991. do 31. decembra 2001. godine na teritoriji bivše SFRJ“. – stav bošnjačkog člana Predsjedništva BiH u prethodnom i novom mandatu, hrvatskog člana Predsjedništva BiH u prethodnom mandatu, predsjednika Hrvatske, Srbije, Crne Gore, i predsjednice Kosova. Dodatno tome - „da utvrdi činjenice o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava izvršenim u periodu od 1. januara 1991. do 31. decembra 2001. godine na teritoriji bivše SFRJ“ (čl.13) bošnjački član Predsjedništva BiH se založio da REKOM **„istraži političke i društvene okolnosti koje su odlučujuće doprinijele izbijanju ratova ili drugih oblika oružanog sukoba, kao i činjenju ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava“** (čl.14).

Time je prijedlog Koalicije za REKOM, kako je formulisan u tački (a) čl. 13 **„ utvrditi činjenice o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava počinjenim na teritoriju bivše SFRJ u razdoblju od 1. januara 1991. do 31. decembra 2001. godine, političkim i društvenim okolnostima koje su utjecale na činjenje ovih djela i posljedicama do kojih su zločini i kršenja prava doveli“** – izmenjen stavovima predsednika i dva člana Predsjedništva BiH.

Dio V – Nadležnost Komisije

U posebnim konsultacijama o periodu i području istraživanja, bošnjački i hrvatski član Predsjedništva BiH, predsjednici Hrvatske, Srbije, i Crne Gore, i predsjednica Kosova, nezavisno jedni od drugih, preporučili su da REKOM istražuje činjenice o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava izvršenim u periodu od 1. januara 1991. do 31. decembra 2001. godine, koji je obuhvaćen i mandatom Haškog tribunala, s tim da je bošnjački član Predsjedništva BiH predložio da Komisija istraživanjem obuhvati i **„ političke i društvene okolnosti koje su odlučujuće doprinijele izbijanju ratova ili drugih oblika oružanog sukoba, kao i činjenju ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava“.**

Dio VI – Ovlaštenja Komisije

Izaslanici za REKOM su ukinuli represivna ovlaštenja Komisije, predložena članovima 17. i 21.

Dio VII – Izbor članova i članica Komisije

Izaslanici za REKOM su umnogome pojednostavili proceduru izbora selekcionih odbora i članova Komisije. Centralnu ulogu u izboru selekcionih odbora i članova Komisije dobili su predsjednici/Predsjedništvo BiH, uz tehničku podršku Koalicije za REKOM

Dio VIII – Prava i obaveze članova/članica Komisije

Izaslanici za REKOM su precizirali način zaštite izvora i povjerljivih podataka koje je Komisija pribavila tokom djelovanja. Novi stav izaslanika je da **„Komisija nije ovlaštena da tužilaštvu da podatke i otkrije identitet osobe koja je dala podatke bez saglasnosti te osobe“.**

Dio IX – Struktura Komisije

Izaslanici su pojednostavili način osnivanja istražnih timova Komisije.

Dio X – Finansiranje Komisije

Izaslanici za REKOM su predvideli donacije, kao i sredstva međunarodnih organizacija, kao osnovni izvor finansiranja Komisije umesto predloga Koalicije za REKOM koji je obavezivao države da aktivnosti Komisije finansiraju iz budžetskih sredstava.

Dio XI – Završni izvještaj Komisije

Precizirana je odredba o mogućnosti odgovora lica na navode o odgovornosti za ratni zločin odnosno teško kršenje ljudskih prava, te da će predsjednik uz predsjednika parlamenta sazvati sjednicu parlamenta.

Bošnjački član Predsjedništva BiH je dopunio čl. 44, o sadržaju završnog izvještaja, preporukom da završni izveštaj „obuhvati i političke i društvene okolnosti koje su odlučujuće doprinijele izbijanju ratova ili drugih oblika oružanog sukoba, kao i činjenju ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava.“

Dio XII – Razno

Izaslanici za REKOM su ukinuli kaznene odredbe (čl.48) i i čl.49 koji se odnosi na ulogu Komisije u procesuiranju ratnih zločina jer su prethodno ukinuli represivne ovlasti Komisije.

Dio XIII – Završne odredbe

Izaslanici za REKOM su predvideli da strane ugovornice odluče o načinima prihvatanja odnosno ratifikacije Statuta REKOM, te da ostale strane ugovornice obavijeste o prihvatanju odnosno ratifikaciji ovog dokumenta.

Izaslanici za REKOM su preporučili da Koalicija za REKOM učestvuje u tehničkim, stručnim i organizacionim pripremama za osnivanje selekcionih odbora i Komisije.